

**หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชา พระไตรปิฎกศึกษา
หลักสูตรใหม่ พุทธศักราช 2548**

1. ชื่อหลักสูตร

ชื่อหลักสูตรภาษาไทย : ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาพระไตรปิฎกศึกษา
ชื่อหลักสูตรภาษาอังกฤษ : Graduate Diploma in Tipitaka Studies

2. ชื่อปริญญา

2.1 ชื่อเต็มภาษาไทย : ประกาศนียบัตรบัณฑิต (พระไตรปิฎกศึกษา)
ชื่อเต็มภาษาอังกฤษ : Graduate Diploma (Tipitaka Studies)
2.2 ชื่อย่อภาษาไทย : ป. บัณฑิต (พระไตรปิฎกศึกษา)
ชื่อย่อภาษาอังกฤษ : Grad. Dip. (Tipitaka Studies)

3. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

4. หลักการ เหตุผล และวัตถุประสงค์

4.1 หลักการและเหตุผล

พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์สำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา เป็นที่บันทึกคำสอนและเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธเจ้า พุทธสาวก และพุทธสาวิกา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่ ได้ทรงสถาปนามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยขึ้นเพื่อเป็นที่เล่าเรียนพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้จัดการศึกษาสนองพระราชประสงค์ด้วยดีตลอดมา ในฐานะเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ นอกจากการแปลและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาฯ เพื่อเผยแพร่แล้ว สมควรที่จะจัดการศึกษาเน้นวิชาพระไตรปิฎกเป็นการเฉพาะ อันเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเนื้อหาสาระของคัมภีร์ไตรปิฎกอย่างลึกซึ้ง สามารถ

วิเคราะห์และประยุกต์อธิบายได้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน บัณฑิตวิทยาลัยจัดทำหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาพระไตรปิฎกศึกษาขึ้น เพื่อตอบสนองความจำเป็นดังกล่าว

4.2 วัตถุประสงค์

4.2.1 เพื่อให้เกิดความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

4.2.2 เพื่อให้มีความรู้คู่คุณธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา

4.2.3 เพื่อให้มีความสามารถในการวิเคราะห์หลักพุทธธรรม และประยุกต์ใช้ใน

ชีวิตประจำวัน

5. โครงสร้างหลักสูตรและจำนวนหน่วยกิต

5.1 โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาพระไตรปิฎกศึกษา

5.2 จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 24 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตร	หน่วยกิต
1. หมวดวิชาบังคับ	18
2. หมวดวิชาเลือก	6
รวมทั้งสิ้น	24

6. คุณสมบัติผู้เข้าศึกษา

เป็นผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่าทุกสาขาวิชา

7. รายวิชาในหลักสูตร

7.1 หมวดวิชาบังคับ 18 หน่วยกิต

501	101	วรรณคดีพระไตรปิฎก Literature of Tipitaka	3 (3-0-6)
501	102	พระวินัยปิฎกศึกษา Vinaya Pitaka Studies	3 (3-0-6)

501	103	พระสูตรต้นตปิฎกศึกษา Suttanta Pitaka Studies	3 (3-0-6)
501	204	พระอภิธรรมปิฎกศึกษา Abhidhamma Pitaka Studies	3 (3-0-6)
501	205	กรรมฐานในพระไตรปิฎก Meditation in Tipitaka	3 (3-0-6)
501	206	พระไตรปิฎกภาษาอังกฤษ Tipitaka in English	3 (3-0-6)

7.2 หมวดวิชาเลือก 6 หน่วยกิต

501	107	พุทธประวัติในพระไตรปิฎก Life of the Buddha in Tipitaka	2 (2-0-4)
501	108	ความรู้เบื้องต้นภาษาบาลี Introduction to Pali	2 (2-0-4)
501	109	พระไตรปิฎกกับศาสตร์สมัยใหม่ Tipitaka and Modern Sciences	2 (2-0-4)
501	110	ธรรมบทวิเคราะห์ Analytical Studies of Dhammapada	2 (2-0-4)
501	111	งานสำคัญทางพระพุทธศาสนา Selected Buddhist Works	2 (2-0-4)
501	212	วิถีพุทธในพระไตรปิฎก Buddhist Way of Life in Tipitaka	2 (2-0-4)
501	213	ชาดกวิเคราะห์ Analytical Studies of Jataka	2 (2-0-4)
501	214	ศึกษาเฉพาะเรื่องในคัมภีร์อรรถกถา Selected Topics in Commentaries	2 (2-0-4)
501	215	พระไตรปิฎกศึกษาในนานาประเทศ Tipitaka Studies in Various Countries	2 (2-0-4)

8. รายวิชาในหลักสูตร

8.1 หมวดวิชาบังคับ 18 หน่วยกิต

501	101	วรรณคดีพระไตรปิฎก literature of Tipitaka ศึกษากำเนิดและพัฒนากาของพระไตรปิฎก อักษรเขียน ประวัติการสังคายนา โครงสร้างและเนื้อหาของพระไตรปิฎก	3 (3-0-6)
501	102	พระวินัยปิฎกศึกษา Vinaya Pitaka Studies ศึกษาโครงสร้างและเนื้อหาของคัมภีร์พระวินัยปิฎก เน้นเวรัญชกัณฑ์ ปาราชิกกัณฑ์ ในมหาวิภังค์ ประเด็นสำคัญแห่งปาราชิกกัณฑ์และปาจิตตियกัณฑ์ในภิกขุณีวิภังค์ มหาขันธกะ เกสัชชขันธกะ กฐินขันธกะ จีวรขันธกะ ชุททกวัตตุขันธกะ และภิกขุณีขันธกะ	3 (3-0-6)
501	103	พระสุตตันตปิฎกศึกษา Suttanta Pitaka Studies ศึกษาโครงสร้างและเนื้อหาของคัมภีร์พระสุตตันตปิฎก เน้นพรหมชาลสูตร เทววิชชสูตร มหานิทานสูตร มหาปรินิพพานสูตร มหาสติปัฏฐานสูตร อัคคัณฺณสูตร มุลปริยายสูตร กัมมวิภังคสูตร วิเคราะห์คัมภีร์เถรคาถา เถรีคาถา ชาดก นิเทศและปฏิสัมพันธ์ามรรค	3 (3-0-6)
501	204	พระอภิธรรมปิฎกศึกษา Abhidhamma Pitaka Studies ศึกษาโครงสร้างและเนื้อหาของคัมภีร์พระอภิธรรมปิฎก เน้นเรื่องจิตในคัมภีร์ธัมมสังคณี บุคคลบัญญัติในคัมภีร์ธาตุกถาและบุคคลบัญญัติ สาระสำคัญบางตอนของคัมภีร์กถาวัตถุ เรื่องปัจจัย ๒๔ ในคัมภีร์ปัฏฐาน	3 (3-0-6)
501	205	กรรมฐานในพระไตรปิฎก Meditation in Tipitaka ศึกษาหลักสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐานที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก วิเคราะห์พระสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกรรมฐาน เช่น มหาสติปัฏฐานสูตร อานาปานสติสูตร วิเคราะห์ คัมภีร์ชุททกนิกาย ปฏิสัมพันธ์ามรรค โดยใช้คัมภีร์อรรถกถาและคัมภีร์อื่น ๆ ประกอบ	3 (3-0-6)

501 206 **พระไตรปิฎกภาษาอังกฤษ** 3 (3-0-6)
Tipitaka in English

ศึกษาพระไตรปิฎกที่แต่งด้วยภาษาอังกฤษ เน้นเวรัญชกัณฑ์ในพระวินัยปิฎก อัครคัมภีร์
สูตร เกสปุตตสูตร และสีสปาสูตร ในพระสุตตันตปิฎก และ บุคคลบัญญัติ ในพระอภิธรรมปิฎก

8.2 หมวดวิชาเลือก 6 หน่วยกิต

501 107 **พุทธประวัติในพระไตรปิฎก** 2 (2-0-4)
Life of the Buddha in Tipitaka

ศึกษาวิเคราะห์ประวัติของพระพุทธเจ้าและพุทธจริยาวัตรที่ปรากฏในพระไตรปิฎก โดย
อาศัยอรรถกถาและฎีกาประกอบ

501 108 **ความรู้เบื้องต้นภาษาบาลี** 2 (2-0-4)
Introduction to Pali

ศึกษาการพูด อ่าน เขียนภาษาบาลีในระดับพื้นฐาน ฝึกแปลภาษาบาลีเป็นภาษาไทย และ
ภาษาไทยเป็นบาลี โดยใช้ประโยคง่าย ๆ

501 109 **พระไตรปิฎกกับศาสตร์สมัยใหม่** 2 (2-0-4)
Tipitaka and Modern Sciences

ศึกษาสาระสำคัญในคัมภีร์พระไตรปิฎก วิเคราะห์สืบค้นเนื้อหาสาระของศาสตร์
สมัยใหม่ที่ปรากฏในคัมภีร์พระไตรปิฎก เช่น รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
นิเทศศาสตร์ นิติศาสตร์ จิตวิทยา วิทยาการจัดการ

501 110 **ธรรมบทวิเคราะห์** 2 (2-0-4)
Analytical Studies of Dhammapada

ศึกษาโครงสร้างและเนื้อหาของอรรถกถาธรรมบท วิเคราะห์สืบค้นสาระสำคัญของ
หลักธรรม ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและสังคมที่ปรากฏในอรรถกถาธรรมบท อธิบายประยุกต์ให้
สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน

501 111 **งานสำคัญทางพระพุทธศาสนา** 2 (2-0-4)

Selected Buddhist Works

ศึกษาหนังสือที่กำหนดของนักปราชญ์ที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาทั้งในอดีตและปัจจุบัน เช่น สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส , พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธทาสภิกขุ, พระนารทะ มหาเถระ, มาลาธาเสเถระ, พระญาณโพนิกเถระ, คริสตมัส ฮัมฟรีย์, ดี.ที. ชูชุกิ, , ริส เดวิส

501 212 **วิถีพุทธในพระไตรปิฎก** 2 (2-0-4)

Buddhist Way of Life in Tipitaka

ศึกษาแนวทางดำเนินชีวิตที่ปรากฏในพระไตรปิฎก เน้นศรัทธาในพระรัตนตรัย การประพฤติพรหมจรรย์ หลักไตรสิกขา วุฒิธรรม และปัจจัยแห่งสัมมาทิฏฐิ คือ ปรโตโฆสะและโยนิโสมนสิการที่ช่วยให้การดำเนินชีวิตสมบุรณ์และประเสริฐที่สุด

501 213 **ชาดกวิเคราะห์** 2 (2-0-4)

Analytical Studies of Jataka

ศึกษาโครงสร้างและเนื้อหาของคัมภีร์ขุททกนิกายชาดก เน้นศึกษาชาดกสำคัญ เช่น จุฬเสฏฐิชาดก มิตตวินทุกชาดก วัณณุปถชาดก สัพพทาสุชาดก กุฎิพุกชาดก สุวัณณสามชาดก มหาชนกชาดก โดยใช้คัมภีร์อรรถกถาประกอบ อิทธิพลของชาดกที่มีต่อวิถีชีวิตไทย พัฒนาการวรรณคดีชาดกในประเทศไทย

501 214 **ศึกษาเฉพาะเรื่องในคัมภีร์อรรถกถา** 2 (2-0-4)

Selected Topics in Commentaries

ศึกษากำเนิดและพัฒนาการของคัมภีร์อรรถกถา วิเคราะห์สาระสำคัญบางตอนใน คัมภีร์สุมังคลวิลาสินี ปปัญจสูทนี สารัตถปกาสินี มโนรตปุรณี รัมมปัทฏฐกถา ปรมัตถโชติกา มรุตถวิลาสินี และปรมัตถทีปนี

501 215 **พระไตรปิฎกศึกษาในนานาประเทศ** 2 (2-0-4)

Tipitaka Studies in Various Countries

ศึกษาพัฒนาการคัมภีร์พระไตรปิฎกในประเทศต่างๆ ทั้งที่นับถือพระพุทธศาสนาเถรวาทและมหายาน การพิมพ์พระไตรปิฎกเผยแพร่ รูปแบบการศึกษาและตีความพระไตรปิฎก